

Təşkilatın adı: Azərbaycan Tibb Universiteti
Sənədin növü: Biologiya üzrə Fəlsəfə Doktoru adını almaq üçün Dissertasiya işinin ANNOTASIYASI
Dissertasiya işinin adı: Neonatal sepsisin biokimyəvi xüsusiyyətləri, müasir klinik-laborator və proqnostik meyarları .
Dissertasiya Mövzusunun aid olduğu elmi problemin adı: Bioloji kimya
Qeydiyyat alındığı Elmi Şuranın adı: İctimai Səhiyyə fakültəsinin Elmi şurası
Qeydiyyat tarixi: 02.07.2019-cu ildə keçirilmiş 10 sayılı protokolu ilə təsdiq olunmuşdur.
İxtisas şifri: 2406.02
İxtisasın adı: Biokimya
İcrasının statusu: Dissertant
İcracı: Kərimova Nazilə Tələt qızı
Təvəllüdü: 14.11.1963-cü il
Cinsi: Qadın
İş yeri və vəzifəsi: K.Y.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun Elmi-Diaqnostik Tədqiqatlar Laboratoriyası.Şöbə müdiri.
Əlaq: Etplaboratoriya @ mail.ru
Elmi rəhbər: Biokimya kafedrasının professoru,b.ü.e.d Arif Mustafa oğlu Əfəndiyev.
Təşkilatın rəhbəri : Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru professor G.Ç.Gəraybəyli
Təşkilatın əlaqə məlumatları: Az.1078,Bakı, Mərdanov qardaşları küçəsi,98. Tel:440-80-77; 440-57-16.
Şəhər və il : Bakı, 2019
İşin adı: Neonatal sepsisin biokimyəvi xüsusiyyətləri, müasir klinik-laborator və proqnostik meyarları .
İşin referatı: problem, məqsəd, material və metodlar <p>Erkən neonatal sepsis (ENS) yenidoğulmuşlar, çox az kütləli körpələr arasında ölümün və xəstələnmənin ən çox rast gəlinən səbəblərindən biri olaraq qalmaqdadır. Sepsis bədənin bütün orqanlarını və sistemlərini saxlayan və həyat üçün təhlükəli olan ağır bir infeksiyadır. Doğumdan sonra ilk ay neonatal dövr olaraq təyin edilir və bu dövrdə yaşanan sağlamlıq problemləri körpə həyatına təsir edən faktorlardan biridir. Yenidoğulmuşların sepsisi iki hissəyə bölünür.</p> <p>Yenidoğulmuşların sepsisi gedişinə görə erkən (3 günə qədər) və gecikmiş (4 gündən sonra), kəskin, yarımkəskin, ildırımvari, giriş qapısına görə, xəstəliyin dövrünə görə hissələrə bölünür. Sepsis, infeksiyaya qarşı immun reaksiyanın tənzimləyici mexanizmlərinin pozulması nəticəsində baş verən kliniki sindromdur. Geniş yayılmış toxuma zədələnməsinə səbəb olan çoxsaylı patobioloji proseslərlə səciyyələnir. Septiki şok və poliorqan çatışmazlığı da daxil olmaqla, müxtəlif ağırlıq dərəcəsinə malik kliniki sindromlar spektrini əhatə edir.</p> <p>Dünyada sepsis uşaqlar arasında xəstələnmə və ölümün aparıcı səbəbini təşkil edir. Uşaqlarda sepsis zamanı "Sepsisdən sağqalma" tövsiyələrini başa düşmək və icra tədbirlərini bunlara uyğun planlaşdırmaq tələb olunur.</p> <p>Yenidoğulmuşların sepsisi zamanı, AMP- defenzinlər, endotoksin, İtiabönü sitokinlər İL-6, İL-8, , tiroid hormonlar, trombositlərin areqasiyası və qanın damardaxili laxtalanması aktivləşir, mikrosirkulyator çatışmazlıq törənir, periferik hemodinamika pisləşir, poliorqan çatışmazlığı inkişaf edir.</p>

Açar sözlər: Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulanlan sepsisli uşaqlar, AMP- (anti mikrob peptidlər) difenzinlər, endotoksinlər, İltihabönlü sitokinlər (İL-6 və İL-8)

İşin xarakteri: Klinik-laborator müayinələr.

Sənədin növü: Biologiya üzrə fəlsəfə doktoru adını almaq üçün dissertasiya isinin annotasiyası.

Aktuallığı: Yenidoğulmuşların sepsisi yayılmış irinli-septik polietioloji iltihab prosesi olub, ilkin ocağın və qanla dövr edən infeksiyanın mövcudluğu ilə xarakterizə edilir. İnkişaf etmiş ölkələrdə YS-nin rastgəlmə tezliyi 0.2-0.8% , vaxtından əvvəl doğulmuş uşaqlarda 1-2% təşkil edir. İnfeksion toksikoz şəklində təzahür edən YS zamanı neonatal ölüm 30-40%-ə çatır.

YS-nin etioloji amilləri arasında əsas yeri qram-müsbət mikroorqanizmlər (stafilokokklar, A qrup hemolitik streptokokk-50%, qram-mənfi flora (bağırsağ çöpü, göy yaşıl irin çöpləri, klebsiella-40%) və qarışıq flora (yenidoğulmuşun orqanizmində mədə-bağırsağ traktı, sidik yolları, dəri və selikli stafilokok, candida assosiasiyası) tutur. İnfeksion agent qişalar, göbək yarası və s. vasitəsi ilə düşür. Risk qrupuna daxil olan uşaqların vaxtından əvvəl doğuş, bəndaxili hipoksiya, kəllədaxili doğuş travması, cərrahi müdaxilə və s.) ehtimalı daha yüksəkdir. Ana tərəfdən olan risk amilləri (xorioamnionit, vaginoz, sidik yolları infeksiyaları, çoxsaylı abortlar və s.) yenidoğulmuşun yoluxma ehtimalını 4-8 dəfə artırır. YS zamanı şərti patogen və hospital, bakterial və virus infeksiyalarına qarşı uşaq orqanizminin qeyri-adekvat sistemi iltihab reaksiyası nəticəsində inkişaf edir və bunun nəticəsində hemostaz və mikrosirkulyasiya pozulmaları, damar endotelini zədələnmələri, DYL sindromunun və poliorqan çatışmazlığının inkişafı yaranır, müalicə aparılmadıqda mütləq ölümlə nəticələnir.

YS zamanı müşahidə edilən simptomlar immun sistemin, xüsusilə onun faqositar həlqəsinin disfunksiyası ilə əlaqədar olub, sitokin disbalansı və tranzitor immunodefisit vəziyyəti ilə xarakterizə edilir. Bu zaman digər pro və antiiltihab mediatorlarının, xüsusilə antimikrob peptidlərin (AMP) qana sekresiyasının tənzim mexanizmləri pozulur (yenidoğulmuşda fizioloji hipersitokinemiya müşahidə edilir, məsələn, yenidoğulmuşun göbək qanında İL-6 qatılığı yetkin insanın qanında olan miqdardan 20 dəfə çoxdur).

Məqsəd: Vaxtından əvvəl və vaxtında doğulmuş sepsisli uşaqların qanında sitokinlərin və AMP-nin informativliyini öyrənməklə immun sistemin dəyişiklərinin patogenetik mexanizmləri öyrəniləcək.

Vəzifələr: Bu məqsədi həyata keçirmək üçün qarşıya aşağıdakı vəzifələr qoyulmuşdur:

1. Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulanlan sepsisli uşaqlarda immunoferment üsulu ilə aşağıdakı müayinələr təyin ediləcək:

a) AMP- Difenzinlər;

b) Endotoksinlər;

c) İL-6;

d) İL-8,

e) Klinik –laborator müayinələr(qanın,sidiyin, nəcisin ümumi analizi);

f) Qanın biokimyəvi müayinələri, qaraciyər testlərindən ALAT, ASAT, qələvi fosfataza, QQT,ümumu və birləşmiş bilirubin.

2. Müayinə qiymətlərinin köməyi ilə yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulanlan sepsisli uşaqların qaraciyərində baş verə biləcək dəyişiklikləri müəyyən etmək.

3. Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulan sepsisli uşaqların qaraciyərində baş verə biləcək fərqli dəyişikliklərini müəyyən etmək.

Orijinallıq (yeniliyi): İlk dəfə olaraq Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulan sepsisli uşaqlarda AMP-Defenzinlər, Endotoksinlər, İL6 və İL-8 in fərqlı rolunu öyrəniləcək.

Gözlənilən nəticələr: Endogen antimikrob peptidin (AMP) orqanizmin hüceyrələrinə göstərdiyi təsiri və sitokin statusunun öyrənilməsi sepsisin yenidogulmuşlarda və vaxtından qabaq doğulmuşlarda yarana biləcək ağırlıq dərəcəsnı müəyyən etməyə imkan verəcək. Sepsisli uşaqlar arasında düzgün diaqnoz qoyulması xəstəliyin profilaktika və müalicə taktikasının, həmçinin yenidogulmuşların sonrakı dövrlərdə müalicə kursunun effekliyini müəyyənləşdirmək üçün imkanlar açacaqdır.

Elmi-praktiki əhəmiyyəti: Endogen antimikrob peptidin (AMP) orqanizmin hüceyrələrinə göstərdiyi təsiri və sitokin statusunun öyrənilməsi sepsisin yenidogulmuşlarda və vaxtından qabaq doğulmuşlarda yarana biləcək ağırlıq dərəcəsnı müəyyən etməyə imkan verəcək. Sepsisli uşaqlar arasında düzgün diaqnoz qoyulması xəstəliyin profilaktika və müalicə taktikasının, həmçinin yenidogulmuşların sonrakı dövrlərdə müalicə kursunun effekliyini müəyyənləşdirmək üçün imkanlar açacaqdır.

Obyektiv (material): Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulanların venoz qanı.

Daxil etmə kriteriyaları: Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulanların venoz qanı.

Çıxarma kriteriyaları: Immunoferment və biokimyəvi üsulla alınmış nəticələrin müqayisə edilməsi.

Metodlar: Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulan sepsisli uşaqlarda AMP-Difenzinlər, Endotoksinlər, (İL-6, İL-8) öyrəniləcək.

Əsas və nəzarət qrupları: Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulan sepsisli uşaqlar.

Əsas qiymətləndirmə kriteriyası: Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulan sepsisli uşaqlarda AMP-Difenzinlər, Endotoksinlər, (İL-6, İL-8) öyrəniləcək.

Əlavə qiymətləndirmə kriteriyası: Yenidoğulan və vaxtından qabaq doğulan sepsisli uşaqlar.

Statistik və riyazi işləmələr: Statistik və riyazi işləmələr elektron cədvəl EXCEL elektron cədvəli vasitəsi ilə aparılacaq

Maddi və texniki imkanlar: Elmi-tədqiqat işi K.Y. Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun "Yenidogulanların anesteziologiya, reanimasiya və intensiv terapiya" şöbəsində, "Vaxtından əvvəl doğulan uşaqların patologiyası" şöbəsində, laborator müayinələr isə Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun Elmi diaqnostik tədqiqatlar laboratoriyasında Almaniya istehsalı olan tam avtomat "Elaysis Uno" tipli İFA analizatorunda aparılması planlaşdırılır.

Tədqiqatın yerinə yetiriləcəyi yer: K.Y.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun Elmi-Diaqnostik Tədqiqatlar Laboratoriyasında keçiriləcək.

İşin müddəti: 2019-2022-ci illər.

İşin mərhələləri: Fəsil I. Ədəbiyyat icmalı.

- 1.1. YS uşaqların qan göstəricilərinin xüsusiyyətləri;
- 1.2. YS uşaqların AMP-LAL testi, Endotoksinlər, BPI, İL-6, İL-8 göstəricilərinin xüsusiyyətləri;
- 1.3. YS uşaqların qaraciyər qöstəricilərindən ALAT, ASAT, qələvi fosfataza, ümumi və birləşmiş bilirubin qöstəricilərinin fərqi.

Fəsil II. Tədqiqatların material və metodları.

- 2.1. Yenidoğulanların ümumi xarakteristikası;
- 2.2. İmmunof ferment və biokimyəvi müayinə üsulları;
- 2.3. Yenidoğulanların və yarımcıq doğulanlarının qanında AMP-LAL testi, endotoksinlər, BPI, sitokin statusu, İL-6, İL-8-in immunof ferment üsulu ilə təyin edilməsi;
- 2.4. Yenidoğulanlar və yarımcıq doğulanlar arasında sepsisin yayılma tezliyinin müəyyən edilməsi.

Fəsil III. alınmış nəticələr.

- 3.1. Nəzarət qrupunda alınan nəticələr;
- 3.2. Yenidoğulanlar və yarımcıq doğulan sepsisli uşaqlarda biokimyəvi qöstəricilərin təyini;
- 3.3. Sepsisli uşaqlarda qaraciyər testlərinin təyini;
- 3.4. Erkən və gecikmiş sepsisli uşaqlarda biokimyəvi göstəricilərin müqayisə edilməsi.

Ədəbiyyat

1. Издательство «Перо», 2017. — 240 с.— ISBN 87978-5-906909-22-0.
2. Яковлев М.Ю. Дерматовенерология. Национальное руководство/ Скрипкин Ю.К., Бутов Ю.С., Иванова О.Л. — М.: ГЭОТАР-Медиа, 2011. — С. 99-110. — 1052 с. — ISBN 978-59704-2305-9.
3. Яковлев М.Ю. "Эндотоксиновая агрессия" как предболезнь или универсальный фактор патогенеза заболеваний и животных // Успехи современной биологии. — 2003. — Т. 123, № 1. — С. 31-40.
4. Яковлев М.Ю. Элементы эндотоксиновой теории физиологии и патологии человека // Физиология человека. — 2003. — Т. 29, № 4. — С. 98-109.
5. Чернихова Е. А., Аниховская И. А. Энтеросорбция как важное средство устранения хронической Эндотоксиновой агрессии (рус.) // Журнал "Физиология человека". — 2006. — Т. 33, № 3. — С. 135-136.
6. Шамов Б. А., Маланичева Т. Г. Коррекция системной эндотоксинемии у детей с атопическим дерматитом (рус.) // Журнал "Лечащий врач". — 2011. — № 4.